

REPENSAR EUROPA (i 6): Camins de futur

written by Joan Fonollosa | 7 de juliol de 2019

Aquest és el sisè article d'una sèrie de sis que ha dut a terme l'autor. Podeu llegir el primer en el [següent enllaç](#), el segon al [següent enllaç](#), el tercer [aquí](#), el quart [aquí](#) i el cinquè [aquí](#).

En els cinc articles anteriors he intentat fer una descripció, forçosament esquemàtica, del problema fonamental que té avui el projecte europeu i un esbós de per on crec que ha d'anar la solució; en aquest darrer intentaré fer un resum de tot plegat, que he sintetitzat en set punts.

1) No cal tenir pressa: la solució serà un procés molt lent, massa per als paràmetres de la vida humana: estem intentant posar fi a una història de quinze segles de guerres, però les primeres institucions europees es van fundar encara no fa setanta anys, només. El que importa és tenir una idea clara d'on volem anar i, sobretot, que s'hi està anant de veritat.

2) Cal saber de què parlem quan parlem d'Europa: quins són els límits geogràfics i, sobretot, culturals. Cal aclarir de què estem parlant si volem emprendre un projecte de construcció europea creïble, i no hi fa res que el mapa que ens surti sigui, avui, inviable: es tracta de saber on anem, tot i que ja sabem que costarà molt d'arribar-hi i quan s'hi arribi, probablement no serà com l'hem dibuixat. No és un mapa per delimitar un espai privilegiat i condemnar a l'ostracisme els que en quedin fora, sinó per crear un "nosaltres" europeu, pas previ per poder ser –perquè hem de ser– bons amics amb els "altres", els no europeus.

3) El programa de fons del projecte europeu són els drets humans, que impliquen la llibertat, la responsabilitat dels propis actes, la tolerància envers els altres i com a

conseqüències finals de tot plegat, la democràcia i la pau. El lliure mercat, modulat per fer possible l'estat del benestar, és un principi econòmic irrenunciable.

4) Cal reconèixer que hi ha moltes Europes diferents: la carolíngia, la britànica, la mediterrània, la cèltica, la nòrdica, l'eslava i la balcànica podria ser una llista aproximada; i dins d'aquestes Europes encara hi diferents realitats nacionals (pobles) cadascuna amb les seves peculiaritats. Aquests pobles han de ser els veritables protagonistes del projecte, però cadascun té una idea pròpia d'Europa i es tracta de saber sumar-les totes, no forçar-les dins del paraigua d'una sola d'elles. Per tant, cada poble europeu ha de trobar el seu camí i el seu ritme per incorporar-se al projecte, tot fent-hi les seves aportacions particulars.

5) El gran valor d'Europa és la seva diversitat –cultural, lingüística, religiosa, fins i tot gastronòmica–, i la conseqüència és que el projecte ha de ser necessàriament d'una gran complexitat. No ens hem d'emmirallar en el model dels EUA, sinó tot el contrari; l'Europa dels pobles ha de ser una suma complexa de moltes realitats diverses, fins i tot contradictòries, i no passa res perquè hi hagi velocitats diferents, costums diferents i maneres de fer diferents. La diferència i la complexitat que en resulta ja no és un problema ni un motiu d'enfrontament, sinó un actiu que ens enriqueix a tots.

6) Pragmatisme, democràcia i estat del benestar són les eines del projecte. S'ha de considerar cada cas concret, cada detall ha de ser tractat en el seu context i cada particularitat ha de ser tinguda en compte: no valen solucions simples ni unitàries, no valen reglaments rígids ni generalitzacions estèrils. És un projecte polític al servei d'un projecte cultural enormement complex, però alhora d'una gran solidesa, si se sap gestionar bé.

i 7) Una aproximació metodològica: cal admetre que es tracta d'un procés de prova i error, en el qual desfer el que no funciona no ha de ser vist com un fracàs, sinó com una conseqüència inevitable de la complexitat del problema. És un camí on la racionalitat germànica pot posar unes bases generals, però la seva aplicació ha d'estar més a prop de la *common law* britànica, de la *joie de vivre* francesa i de la improvisació mediterrània. I del seny català.